

Tekst til Hverdagsliv spalten i TA den 13.08.16

Av Beate Alstad

PREVENSJONENS HISTORIE.

Prevensjonens historie kan følges så langt tilbake som det gamle Egypt. Kahun-papyrusen datert til rundt 1790 f.Kr. er en av de eldste skriftene innen medisin i verden. Papyrusens gynekologiske deler beskriver blant annet behandling av sykdommer i skjeden, livmoren og forskjellige former av prevensjonsmiddel. En av mange oppskrifter på et godt prevensjonsmiddel var krokodillemøkk oppløst i surmelk eller honning før det hele ble injisert i vagina sammen med "en klype natron". Et annet populært prevensjonsmiddel var pessarer laget av akasies evje og finmalte dadler blandet med honning. Pessaret var en stoffball bløtlagt i denne blandingen, og som ble plassert inn i vagina før samleie. Moderne forskere har for øvrig oppdaget at akasie faktisk er sæddrepende, så egypterne var ikke helt på villstrå. Kvinnene i det gamle Egypt brukte også forlenget amming, på opptil tre år, som en form for prevensjon.

De gamle grekerne bedrev familieplanlegging ved å bruke pessarer av bomull dyppet i blant annet eddik, bly, honning, olje og peppermynte. Totalt rundt hundre planter var på prevensjonslisten, og en av de mest effektive plantene, en form for fennikel, var visstnok så effektiv at den ble uttryddet en gang i det tredje eller fjerde århundret.

På 1100 tallet ble anbefalt stikkpiller og drikker av diverse urter og planter som prevensjon, og munkene i sølibat foreslo å drikke mannlig urin for å hindre befruktning.

Middelalderens europeiske prostituerte ble rådet til å skylle seg etter sex. Det skulle vaske bort sæden for å unngå graviditet, men det var også regnet som et godt råd for å slippe smittsomme kjønnsykdommer. Kliniske undersøkelser på 1920-1930 tallet viste at blandingen ikke var særlig effektiv som prevensjon. Likevel ble det solgt mengder av skylleutstyr og skyllemiddel da det var enkelt å få kjøpt i vanlige butikker. Rundt 67 millioner amerikanske kvinner brukte skylking som prevensjonsmetode, og Lysol desinfiserende skyllemiddel var det mestselgende prevensjonsmiddelet fra 1930 tallet til 1960 tallet.

Kondomer har vært i bruk siden 1600 tallet. De var laget av dyremembraner med en sløyfe "rundt tuppen" for å gjøre dem tette. I utgangspunktet ble de brukt som beskyttelse mot kjønnsykdommer, og ikke så mye mot uønsket graviditet. Til gjengjeld fikk de skylden for spredninger av umoralske og skitne handlinger. Etter at Charles Goodyear i 1844 oppfant vulkaniseringen av gummi ble det masseproduksjon av både kondomer og pessarer. Det erstattet mange tusen år gamle metoder med å blokkere livmor åpningen med en klebrig masse av diverse slag.

På 1930 tallet ble det lansert "den sikre perioden" for å regulere antall barn. Dette ble godt mottatt av spesielt katolikker, da kirken i århundrer hadde forbud mot prevensjon. Da paven

i 1951 gikk god for denne naturlige metoden, ble metoden brukt av 65 prosent av alle katolske kvinner fire år senere.

På 1900 tallet dukket det opp revolusjonerende prevensjonsmidler som spiralen og p-pillen. I dag er hormonspiralen den raskest voksende prevensjonsmetoden, med over 160 millioner brukere på verdensbasis. Og det er ca. 100 millioner kvinner som går på p-piller.

I dag er prevensjon lett tilgjengelig for befolkningen i de fleste land.

God helg Telemark.